

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

Випуск 14

Матеріали

*Всеукраїнської науково-практичної конференції
“Проблеми та перспективи соціально-економічного розвитку
економіки України в умовах європейської інтеграції”
м. Київ, МАУП, 28 травня 2015 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2015

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 4 від 15.04.15)*

Редакційна колегія:

А. М. Подоляка (голова), д-р юрид. наук, проф.;
А. А. Ігнатченко (заступник голови), канд. техн. наук;
О. В. Баєва, д-р біол. наук, проф.;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
М. Ф. Головатий, д-р політ. наук, проф.;
В. Б. Захожай, д-р екон. наук, проф.;
А. С. Лисецький, д-р екон. наук, проф.;
К. В. Муравйов, канд. юрид. наук, доц.;
І. П. Розпутенко, д-р наук держ. упр., проф.;
Л. В. Романова, д-р екон. наук, проф.;
В. Є. Сафонова, д-р екон. наук;
Г. П. Ситник, д-р наук держ. упр., проф.;
Ю. П. Сурмін, д-р соц. наук, проф.;
Н. М. Чернуха, д-р пед. наук, проф.

Матеріали подано в авторській редакції.

Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.

Становлення і розвиток української державності : [зб. наук. пр.] /
МАУП. — К.: ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 14: Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. “Проблеми та перспективи соціально-економічного розвитку економіки України в умовах європейської інтеграції”, 28 травня 2015 р. / редкол.: А. М. Подоляка (голова) [та ін.]. — 2015. — 258 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези учасників науково-практичної конференції, присвяченої проблемам і перспективам соціально-економічного розвитку України в умовах європейської інтеграції.

Для науковців і громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

Колодізева С. О. Теоретичні підходи до класифікації банківських послуг у контексті необхідності досягнення балансу фінансових інтересів банків та клієнтів.....	197
Корецька О. В. Стан та проблеми інноваційної діяльності підприємств машинобудування	200
Лихолет С. І. Економічна сутність та зміст трансферу технологій.....	203
Неволько В. А. Вдосконалення системи органів валютного контролю України	210
Петько С. М. Банківські холдингові об'єднання у світовій економіці.....	213
Росеро Г. Специфіка соціальних трансформацій в системі вузівської освіти в країнах світу на сучасному етапі.....	216
Ужанська Т. І. Особливості співвідношення рекламної і маркетингової діяльності.....	225
Фернандес А. Форма державного управління як основний елемент політичної системи суспільства, базис політичного устрою держави	227
Фещенко А. І. Фактори впливу на формування конкурентних переваг вітчизняних підприємств.....	231
Чавес М. Э. Социально-экономическое поведение работающих как важнейший фактор успешной деятельности предприятия, его конкурентоспособности в условиях рыночного хозяйствования.....	236
Шуляр Н. М. Концепція управління ефективністю розвитку якості персоналу машинобудівних підприємств	240
Шульга Г. В. Формування інноваційної інфраструктури: зарубіжний досвід.....	243
Іщук К. Ю. Основні напрями розвитку онлайн-маркетингу в Україні	247
Конопльова К. Р. Ефективність маркетингової діяльності як показник перспектив розвитку бізнесу	249
Пилипенко О. В. Проблеми організації експорту сільськогосподарської техніки підприємств України.....	251
Ходаківський О. В. Проблема організації експорту підприємствами України на ринку теплоізоляційних матеріалів за умов нестабільної економіки	255

СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДУВАННЯ

Негативною тенденцією для розвитку економіки України загалом та її переробних галузей зокрема є позитивна динаміка енергоємності ВВП у порівнянні з економічно розвиненими країнами. Так, наприклад, в промисловості домінують відсталі технології, що призводить до невиправдано високому споживанню енергоресурсів, які використовуються в 4–5 разів більше, ніж в європейських країнах. Крім того, в результаті зниження виробництва продукції і фізичного зносу основних фондів значно зросла енергоємність ВВП в Україні, а це призвело до збільшення питомої ваги умовно постійних видатків в собівартості продукції.

Висока енергоємність ВВП України також обумовлена зростанням ціни на газ, тому що саме в Україні в структурі споживання первинної енергії за минулі роки на природній газ випадає найбільша частина — більш ніж 40 %, тоді як в країнах світу питома частка споживання газу складає 21 %, в країнах ЄС — 22 %, США — 24 %. Частка споживання нафти в Україні складає 19 %, вугілля — 19 %, урану — 17 %, гідроресурсів та інших поновлювальних джерел лише 4 %, в той же час, коли країни світу активно впроваджують та використовують альтернативні джерела енергії.

Значне перевищення енергоємності ВВП України у порівнянні з економічно розвиненими країнами є однією з причин того, що вітчизняна промислова продукція поступається по ціні конкурентам на світовому ринку, що, в свою чергу, вплинуло на зниження обсягів експорту.

2. Світова економічна криза продемонструвала, що швидке зростання економіки, яке відбулося в 2003–2008 роках, ґрунтувалося не на фундаментальній потужності або міжнародній конкурентоспроможності підприємств з якісними характеристиками продукції, а на сприятливій зовнішньо економічній кон'юктурі та доступності зовнішніх відносно дешевих джерел фінансування у вигляді синдікованих кредитів. Значна частина приросту макроекономічних показників забезпечувалась металургійними та хімічними підприємствами (частково шляхом перерозподілу зароблених коштів через суміжні галузі, податки тощо). Як тільки в середині 2008 року ціни й обсяги заказів на металургійну та хімічну продукцію впали, а іноземні банки перестали надавати доступні кредити українським банкам та своїм дочірнім структурам, позитивна картина різко змінилася.

В 2009 році почалось поліпшення кон'юнктури на сировинних ринках, що збільшило замовлення на металургійну продукцію і дозволило українським металургійним підприємствам наблизитися до рівня беззбитковості. Це також призвело до поліпшення ситуації на валютному ринку і в бюджетній сфері. Однак розвиток ситуації в 2010–2013 роках не дозволяє говорити про швидке подолання кризи.

Низька ефективність української економіки, її стан перед коливанням кон'юнктури світових сировинних ринків, низька конкурентоспроможність продукції і низька частка високотехнологічної продукції в структурі експорту визначає необхідність структурної перебудови економіки на базі впровадження інноваційних технологій, в першу чергу, у виробництві та управлінні, які повинні ґрунтуватись на використанні ефективних наукових підходів.

Машинобудівна галузь є однією з головних бюджетоутворюючих галузей української економіки. За обсягами виробництва вона поступається лише таким галузям, як “металургійне виробництво і виробництво готових металічних виробів”, “виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів”, “виробництво і розподіл електроенергії, газу та води”, випереджаючи добувну промисловість в цілому та інші галузі переробної промисловості.

За своїм виробничим ця галузь тісно пов'язана з іншими галузями переробної промисловості України — постачальниками сировини, матеріалів, комплектуючих. Готова продукція галузі використовується як в економіці (техніка, обладнання, машини), так й в споживчому секторі, а також експортується. Галузь забезпечує понад 233 тис. робочих місць, створює попит на продукцію суміжних галузей і є сферою застосування наукових досягнень. На сьогоднішній день машинобудівний комплекс України складається з 365 підприємств, включаючи 25 державних і 57 науково-дослідних інститутів.

До кризи спостерігались тенденції щодо підвищення частки машинобудування у промисловому виробництві (вона сягала майже 15 %), однак в результаті кризи, вона знизилась до 10 %. Стратегічним орієнтиром може бути хоча б структура промисловості Росії, де частка машинобудування складає 20 %, не говорячи вже про Німеччину — 47 % або США — 42 %.

Основними проблемами розвитку машинобудівельної галузі є:

- значна технологічна відсталість, причому вони тим більша, чим складнішою є продукція;
- малий обсяг внутрішнього ринку (як в натуральному, так й вартісному вимірі). Зокрема, в світовому виробництві транспортних засобів тон задають крупні транснаціональні корпорації з потужною конструкторською та технологічною базою. Не маючи достатніх обсягів ринку збуту, українським підприємствам не доцільно вкладати значні кошти в розробку і виробництво продукції, навіть як щоб вони мали таку можливість;
- дефіцит фінансових ресурсів, який більш є наслідком перших двох проблем ніж є їх причиною.

За часів кризи питома вага промислових підприємств в їх загальній кількості, що займалися інноваційною діяльністю зросла — з 21,1 % в 2009 році

до 28,8 % в 2013 році, це відбулось виключно за рахунок зменшення їх загальної кількості. Так, в 2009 році з 1925 одиниць промислових підприємств інноваційною діяльністю займалися — 406, а вже в 2013 році, з 1378 одиниць — займалися 397.

Для порівняння зауважимо, що серед країн Європейського Союзу мінімальні показники інноваційної активності мають: Португалія — 28 %, Греція — 29 %. А в порівнянні з країнами-лідерами, такими як Нідерланди (62 %), Австрія (67 %), Німеччина (69 %), Данія (71 %) і Ірландія (74 %), розрив України складає два — три рази.

Відбулось формування певного ядра конкурентоспроможних підприємств, які незважаючи на кризу, падіння обсягів продаж та цінової кон'юнктури цільових ринків продовжують займатися інноваційною діяльністю. Так, скорочення кількості промислових підприємств з 2009 по 2013 роки склало — 29 %, в той же час кількість інноваційно-активних підприємств скоротилася лише на 3 %.

Значна частка інноваційної продукції українських підприємств прямує на зовнішні ринки. Так, в 2009 році 66,4 % такої продукції реалізовувалось за межами України. В 2013 році цей показник продемонстрував незначне зниження — до 65,2 % від усього обсягу виробленої інноваційної продукції реалізовувалось за межами України. При чому на протязі кризи відбувся значний перерозподіл частки цільових ринків збуту машинобудівних підприємств. Якщо в 2009 році 61 % експорту інноваційної продукції припадало на країни СНД, то в 2013 році цей показник зріс до 74 % від загального обсягу. З 2009 по 2013 роки зменшилась частка обсягу реалізованої інноваційної продукції (робіт, послуг) що є новими для підприємства — з 46,2 % до 39,3 % відповідно.

Трансфер технологій машинобудівних підприємств теж зазнав драматичного скорочення. В 2009 році кількість придбаних (переданих) нових технологій (права на патенти, ліцензії на використання винаходів, промислових зразків, корисних моделей тощо) складала 765 одиниць. В 2013 році цей показник скоротився до 232 одиниці, тобто складав лише 30 % від кількості трансферу нових технологій за 2009 рік. Співвідношення між придбаними та переданими українськими підприємствами нових технологій наступне: в 2013 році усього 232 одиниці придбано і 3 одиниці передано, при чому дві з них в країни СНД.

Одною з небагатьох позитивних тенденцій в машинобудівній галузі української промисловості є стабільна динаміка зменшення енергоємності виробленої продукції. Так, частка витрат електроенергії в кожній 1 гривні реалізованої продукції в 2010 році складала 0,0212 кВт/год., в 2013 році цей показник зменшився до 0,0146 кВт/год. Таким чином, за останні чотири роки скорочення витрат електроенергії склало майже 31 % у порівнянні з 2010 роком.